

**Міністерство освіти і науки України
Полтавська державна аграрна академія**

II Всеукраїнська науково-практична конференція

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ**

(4 грудня 2019 р.)

м. Полтава 2019

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*

УДК 33: 167.1
А 43

Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії (протокол № 3 від 19.11.2019 р.).

Редакційна колегія:

- **Аранчій В.І.**, кандидат економічних наук, професор, ректор Полтавської державної аграрної академії, професор кафедри фінансів і кредиту;
- **Дорогань-Писаренко Л.О.**, кандидат економічних наук, доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень;
- **Плаксієнко В.Я.**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку;
- **Томілін О.О.**, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів і кредиту;
- **Писаренко В.П.**, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування;
- **Рудич А.І.**, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економічної теорії та економічних досліджень;
- **Єгорова О.В.**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень.

Актуальні питання сучасної економічної науки: зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. (4 грудня 2019 р., Полтава). Полтава, 2019. 515 с.

До збірника матеріалів науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» ввійшли результати міждисциплінарних теоретичних та прикладних досліджень актуальних проблем вітчизняної економіки.

Матеріали надруковані в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів
© Полтавська державна аграрна академія, кафедра економічної теорії та економічних досліджень

кругообігу.

Результати аналізу реалізації визначають для підприємства вирішення взаємозалежних питань: що продавати, як продавати, кому продавати, і, таким чином, визначають політику формування доходів – політику планування, організації, аналізу і контролю доходів в межах підприємства.

Список використаних джерел

1. Баканов М. И. Теория экономического анализа. Москва : Финансы и статистика, 2011. 416 с.
2. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Литвин О. Ю. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю. Полтава : РВВД ПДАА, 2016. 306 с.
3. Мних Є. В. Економічний аналіз : [підручник]. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 630 с.
4. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учебник. Минск: ООО «Новое знание», 2010. 688 с.

АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Зевакова А.О., Святина Н.С.,

здобувачі вищої освіти ОПП Облік і оподаткування
спеціальність 071 Облік і оподаткування СВО Магістр

Полтвська державна аграрна академія

Науковий керівник: Яловега Л. В., к.е.н.,

доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

Розрахунки з працівниками господарюючого суб'єкта, зазвичай, розглядаються в тісному взаємозв'язку з аналізом продуктивності праці та використанням трудових ресурсів, що сприяє створенню передумов підвищення оплати праці – і як результат – зростання мотиваційного чинника. Водночас, використання грошових коштів на оплату праці має забезпечувати випереджаючі темпи зростання продуктивності праці над її оплатою, що забезпечить нарощування темпів розширеного виробництва.

Ключові завдання комплексного аналізу витрат на оплату праці є: визначення абсолютної економії чи перевитрат фонду оплати праці (далі – ФОП) підприємства; оцінка використання кошторису з оплати праці; виявлення факторів та визначення розмірів їх впливу на економію чи перевитрату коштів з оплати праці; обґрунтування планових змін витрат коштів на оплату праці; визначення заходів для ліквідації причин перевитрат коштів з оплати праці.

Оцінка ефективності проведених виплат працівникам підприємства здійснюється шляхом: виявлення освітнього рівня персоналу; забезпечення робочими місцями виробничих підрозділів підприємства; аналізу ефективності витрат на здороження вартості людського капіталу. Підґрунттям аналізу

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*

трудова ресурсів підприємства є економічні оцінки здібностей його працівників щодо створення ними відповідного доходу. Наразі саме здібності персоналу забезпечать підвищення ринкової вартості підприємства та поліпшать умови його господарської діяльності.

Метою аналізу витрат на оплату праці у підприємстві є: оцінка оптимальності застосовуваних систем та форм оплати праці; достатність впровадженої системи матеріального заохочення; усунення надмірних витрат на оплату праці.

Основні процеси аналізу формування й використання ФОП узагальнемо у два основні етапи. I-й етап. Аналіз загального обсягу, динаміки ФОП (оцінка абсолютної та відносної зміни розміру ФОП порівняно з попереднім періодом). II-й етап. Аналіз структури ФОП (визначення обсягів і питомої ваги основної, додаткової заробітних плат та інших заохочувальних й компенсаційних виплат у складі загального ФОП; оцінка зміни ФОП впродовж аналізованого періоду; виявлення співвідношення між напрямками заохочення) [1].

Аналіз оплати праці ґрунтується на системі показників обліково-економічної інформації, що визначають оптимальність прийнятих управлінських рішень. Ефективна діяльність підприємства досягається шляхом виконання стратегічних планів за допомогою використання не тільки фінансових показників господарювання, а й низку зовнішніх параметрів впливу. Співставивши фактично нараховану заробітну плату працівників із їх плановими показниками за: звітний місяць, квартал, рік; категоріями персоналу; виробничими підрозділами та в цілому по товариству, визначають суму перевитрат коштів на заробітну плату або їх абсолютну економію.

Зауважимо, що оплата праці керівників і спеціалістів підприємства не пов'язана із обсягом виробленої продукції і визначається за встановленими посадовими окладами. Стала частина ФОП залежить від середньоспискової чисельності працівників за відповідний період та їх середнього заробітку. Змінна частина ФОП, насамперед, залежить від обсягу виробленої продукції.

Факторний аналіз як об'єднувальний метод оцінки варіацій змінних шляхом дослідження структури кореляційних матриць, уможливорює всебічно охарактеризувати предмет вимірювання. Фактор обсягу виробленої продукції у взаємодії із структурним фактором, зокрема, часток окремих видів продукції (відповідність оплати за одиницю продукції та їх трудомісткості). Відтак, фактором, що спричиняє вплив на змінну частину оплати праці працівників, є пряма оплата праці за відрядною та погодинною оплатою праці (розцінок за продукцію), що формується під впливом НПТ.

Ключовим напрямом аналізу розрахунків з оплати праці є дослідження впливу факторів на зміну ФОП із використанням факторних моделей, зокрема, факторний аналіз ФОП здійснюється за допомогою двофакторної мультиплікативної моделі:

$$ФОП = ЧП \times ЗП \times 12, \quad (1)$$

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*

де $\Phi ОП$ – фонд оплати праці, тис. грн;

$ЧП$ – середньооблікова кількість працівників, осіб;

$ЗП$ – середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн.

Розрахунки способом абсолютних різниць мають наступну послідовність.

Загальна зміна (+, –) фонду оплати праці, тис. грн:

$$\Delta \Phi ОП = \Phi ОП_1 - \Phi ОП_0, \quad (2)$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) середньооблікової кількості працівників:

$$\Delta \Phi ОП_{ЧП} = (ЧП_1 - ЧП_0) \times ЗП_0 \times 12; \quad (3)$$

2) середньомісячної заробітної плати одного працівника:

$$\Delta \Phi ОП_{ЗП} = ЧП_1 \times (ЗП_1 - ЗП_0) \times 12. \quad (4)$$

Іншим прикладом факторного аналізу $\Phi ОП$ є визначення впливу чистого доходу від реалізації продукції і зарплатоємності на зміну цього показника за допомогою двофакторної мультиплікативної моделі:

$$\Phi ОП = ЧД \times ЗС, \quad (5)$$

де $\Phi ОП$ – фонд оплати праці, тис. грн;

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн;

$ЗС$ – зарплатоємність (припадає фонду оплати праці у розрахунку на 1 грн чистого доходу), грн / грн [2].

Аналіз використання $\Phi ОП$ характеризується середньою заробітною платою працюючих, її зміну, а також вплив факторів на її рівень. Оцінка причин зміни середньої заробітної плати працівників класифікується за: посадами, категоріями, підрозділами та галузями виробництва. Водночас, доведено залежність середньорічної заробітної плати працівників від кількості відпрацьованих днів, тривалості робочого дня та середньоденного заробітку.

Аналіз середньої заробітної плати та співвідношення темпів її зростання існують у тісному взаємозв'язку з темпами зростання продуктивності праці. Наразі розширене відтворення підприємства характеризується більш швидким зростанням продуктивності праці порівняно із швидкістю зростання середньої заробітної плати. У разі недотримання даного принципу відбувається перевитрати $\Phi ОП$, збільшення собівартості продукції (внаслідок збільшення витрат за статтею «Витрати на оплату праці») та, відповідно, зменшення суми прибутку. Для оцінки динаміки заробітної плати розраховується коефіцієнт співвідношення темпів приросту (зменшення) заробітної плати та продуктивності праці, що вказує, на скільки відсотків підвищується (знижується) середня заробітна плата у розрахунку на один відсоток приросту (зменшення) річної продуктивності праці.

Аналіз показників продуктивності праці характеризується основними умовами порівнянності: порівняння показників відносно обсягу продукції; порівняння працівників, стосовно яких визначається продуктивність праці. З-поміж вартісних показників для розрахунку продуктивності праці, зазвичай, використовується обсяг продукції (робіт, послуг), що має перевагу над іншими

показниками у вигляді стимулу зниження залишків незавершеного виробництва та пришвидшує оборотність оборотних засобів.

Дослідження ефективності використання трудових ресурсів потребують оцінки використання грошових коштів на їх оплату, що полягає в: розрахунку співвідношення обсягу виробництва, чистого прибутку до ФОП; вивченні динаміки показників продуктивності праці; визначенні впливу факторів на зміну кожного з-поміж них; прийнятті відповідних управлінських рішень щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Отже, з метою поліпшення стану розрахунків з оплати праці у підприємстві пропонується:

– забезпечити взаємозв'язок норм розцінок оплати праці з обсягами виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг);

– урівноважити динаміку середньої заробітної плати одного працівника за основними галузями підприємства;

– здійснювати систематичний контроль за дотриманням оптимального співвідношення заробітної плати працівників та їх продуктивністю, що позитивно впливатиме на зменшення витрат у процесі розрахунку собівартості одиниці продукції за статтею «Витрати на оплату праці» – як результат – підвищить рівень прибутковості підприємства.

Список використаних джерел

1. Косова Т. Д., Сухарев П. М., Ващенко Л. О. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

2. Тютюнник Ю. М. Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Полтава: ПДАА, 2016. 432 с.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Касич А.О.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту,

Київський національний університет технологій та дизайну

Кобильченко М.С.,

магістрант кафедри обліку і фінансів

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Сучасна практика фінансового менеджменту передбачає застосування цілої низки важливих індикаторів результативності діяльності підприємства, важливим серед яких, стає показник ринкової вартості підприємства. Власника підприємства у сучасних умовах цікавить не лише отримання прибутку та поліпшення фінансового стану, а серед іншого й покращення іміджу підприємства, зростання його позицій на ринку, підвищення інтересу до нього з